

Bedömarutlåtande för ämnet historia, masterprogrammet Kulturarv och modernitet samt masterprogrammen Arkeologisk praktik och teori vid humanistiska fakulteten

Slutgiltig version 2019-06-05

Bedömargruppen (se nedan) har haft i uppdrag att utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling och med stöd i vägledning för utbildningsutvärdering utvärdera ämnet historia, masterprogrammet Kulturarv och modernitet (KOM) samt masterprogrammet Arkeologisk praktik och teori (APT), vid Humanistiska fakulteten.

Följande personer har ingått i bedömargruppen:

Karin Hassan Jansson, docent i historia, Uppsala universitet (ordförande)

Kerstin Cassel, docent, Södertörns högskola

Fredrik Nilsson, professor i etnologi, Lunds universitet

Erik Norberg, master i historia (studentrepresentant), Lunds universitet

Den 14 januari genomfördes ett förberedande möte där tidsplanen för arbetet med utvärderingen fastställdes. Den 8 april var bedömargruppen på platsbesök (program för platsbesök, se bilaga 1). Inför besöket gav fakulteten och institutionen bedömargruppen tillgång till ett antal dokument (bilaga 2). Bedömargruppen har därefter, med utgångspunkt i detta underlag, platsbesöksintervjuer, några kompletterande frågor via e-post samt via webbaserade möten, gemensamt utarbetat sitt bedömarutlåtande. Eftersom utrymmet för utlåtandet är mycket begränsat (riktmärket är fem sidor) är det kortfattat vad gäller utbildningarnas starka sidor och koncentreras till utvecklingsområden. Utlåtanden är inte heller utförligt gällande lärarutbildningen som bedöms i annat sammanhang. I processen har bedömargruppen tagit del av synpunkter från föreläsare för utbildningarna på en preliminär version av utlåtandet.

Bedömargruppen har haft ett mycket stort antal dokument som underlag för utvärderingen. På webverktyget GUL har vi – för cirka 65 kurser – givits tillgång till kursplaner, studiehandledningar, kursvärderingar, scheman och exempel på examinerande uppgifter, svar samt bedömningar av examinationer: tusentals dokument i ett flerdimensionellt mappsystem. Vi har haft stora problem med att orientera oss i underlagen och ägnat mycket tid åt att hitta relevanta dokument. Vad som ytterligare försvårat utvärderingsarbetet är att självvärderingen, och kommentarerna till det tillgängliga materialet, varit mycket kortfattade. Bedömargruppen vill vara tydlig med att det framför allt är denna spretiga dokumentation som utlåtandet grundar sig på.

Vårt arbete hade blivit mycket mer effektivt om vi fått en väsentligt fylligare beskrivning av det kursutbud vi var satta att utvärdera, innefattande beskrivningar och resonemang om hur institutionen arbetar för att säkerställa att examensmål och andra mål uppfylls med länknings till exempeldokument. Vårt arbete hade också blivit mer effektivt om vi fått tillgång till olika typer av sammanställningar av materialet. Vi bad om detta, men institutionen uppgav sig sakna resurser för att göra detta, med hänvisning till att arbetet beräknades till en arbetsvecka. Detta innebar att allt för mycket av utvärderarnas tid har använts till att bläddra i dokumenten samt att migrera mellan olika mappar och fliknivåer (i det ganska tröga systemet GUL) för att överhuvudtaget få en bild av vad som görs, och därmed en rimlig möjlighet att kunna bedöma

hur väl det görs. Om arbetet med att ordna materialet och reflektera över helheten hade utförts i lärarlagen och/eller programråd hade det kunnat utgöra en viktig del i kvalitetssystemet. I detta sammanhang menar bedömargruppen att institutionsledningen borde varit mer synlig och styrt kvalitetsarbetet. Både i dokumenten och vid platsbesöket framstod ledningen som relativt passiv i sin styrning av kvalitetssystemet som helhet.

Vi anser även att fakulteten bör se över sin utvärderingsmodell när det gäller underlag och självvärdering så att framtida bedömargrupper ges bättre förutsättningar att bidra till en positiv utveckling av verksamheten. Detta gäller dock inte platsbesöket, som var mycket väl arrangerat.

Bedömargruppen har i det följande valt att strukturera framställningen efter de frågor som utvärderingskriterierna utgår från samt, när det är relevant, efter de olika ämnen och programutbildningar som granskats. I anslutning till respektive utvärderingskriterium ges också förslag på åtgärder.

Utbildningens främsta styrkor och svagheter samt bedömargruppens reflektioner och rekommendationer

Inlednings- och sammanfattningsvis vill bedömargruppen påpeka att:

- en central styrka i de utvärderande utbildningarna är att de drivs av kunniga, engagerade och av studenterna ofta mycket uppskattade lärare.
- kandidat- och magister/masterutbildningarna vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.
- många inslag i utbildningarna – upplägg, föreläsningar, litteratur, seminarier och examinationer – är adekvata, välutvecklade, och får beröm av studenterna.
- det icke-progressiva kursutbudet i historia behöver ses över och förändras.
- uppföljnings- och kvalitetsarbetet bör utvecklas så att det blir systematisk, gemensamt och inbegriper studenterna och deras synpunkter. Det bör ledas och dokumenteras bättre och aldrig vila enbart på enskilda lärare.
- det finns väsentliga brister i arbetet med de utvärderade utbildningarna som helheter, samt i ledningen av utbildningsverksamheten.

Motsvarar de faktiska studieresultaten lärandemål och högskoleförordningens examensmål?

Historia (grund- och avancerad utbildning)

De progressiva kurserna i historia på grundnivå håller god kvalitet. Kursplanerna för historia på grundläggande-, fortsättnings och fördjupningsnivå är adekvata: lärandemålen är rimliga och tydliga och det finns en bra progression. Mål, undervisningsformer och examinationer framstår som ändamålsenliga och likvärdiga på campus- och distanskurser. Kursinnehåll, kravnivåer och examinationsuppgifter borgar för att en kandidatexamen i historia från GU svarar upp mot de nationella examensmålen. Såväl studenter som lärare uttrycker sig också positivt om detta kursutbud.

Institutionen har många så kallade icke-progressiva kurser. Det är svårt att överblicka detta kursutbud; några kurser är på engelska och riktar sig till utbytesstudenter, någon kurs (Arkivvetenskap 60 hp) har en tydlig yrkesinriktning och kan ses som en utgång till arbetsmarknaden från studier i historia; flertalet kurser (ca 15) är dock sådana som kallas orienteringskurser. De ligger på nybörjarnivå och vänder sig, enligt institutionen, till en historieintresserad allmänhet och yrkesverksamma som vill fortbilda sig. Majoriteten av dessa kurser saknar huvudområde, även om de tveklöst är kurser i historia (t.ex. HI1670 Medeltidens

Europa). Eftersom de inte är inplacerade i det progressiva kursutbudet är de i princip omöjliga att bedöma i relation till högskolelagens examensmål. Det framstår också som om svårighetsgraden på kurserna varierar (vilket också påpekades av studenterna). Som exempel kan nämnas kursen *H11617, Historia, kärlek, sorg och fruktan...* (7,5 hp). Den ges i form av tio kvällsföreläsningar och examineras med en hemtenta där studenten väljer att besvara två av fyra frågor på max tre sidor. Liknande förhållanden gäller flera av de så kallade icke-progressiva orienteringskurserna: det saknas variation i undervisningsformerna, examinationen är enahanda och kraven för godkänt framstår på flera av dessa kurser som mycket låga.

En annan del av utbildningen i historia som både vi och studenterna har svårt att överblicka är den avancerade nivån. Såvitt vi kan förstå finns ett utbud av kurser på avancerad nivå varav ett par är obligatoriska för att få ut en examen, men det finns inget program, rekommenderad studiegång eller handledare/studievägledare som godkänner den valda studiegången. Detta är problematiskt på flera sätt. För det första blir det omöjligt att skapa progression i magister- och masterutbildningarna och mycket svårt att säkerställa att alla studenter når upp till de nationella examensmålen. För det andra lämnas studenterna helt ensamma med sina kursval och planeringen av sina utbildningar. Vanligen erbjuds studenter på magister-/masterprogram en rekommenderad studiegång. En sådan kan fortfarande innefatta stor valfrihet för studenterna men det finns då ändå en bärande tanke i utbildningen och förutsättningar för att skapa progression. Detta saknas helt och hållet på avancerad nivå i historia på GU. Ett tredje problem med dagens upplägg är att det gör det lätt för studenterna att plocka in poäng från grundnivån i sin examen på avancerad nivå, vilket flera av de studenter vi talade med berättade att de och deras kamrater gjort. När det gäller den avancerade nivån har vi också uppmärksammat att kurser och delkurser verkar ha olika svårighetsgrad, vilket även påtalades av studenterna. De riktade också allvarlig kritik mot att kurser och delkurser överlappade varandra och att lärarna på de olika (del)kurserna inte verkade ha inblick i vad som skedde på andra (del)kurser. Bedömargruppen anser att problemen på avancerad nivå i historia är avsevärda och allvarliga.

När det gäller historia anser bedömargruppen att institutionen på detta område:

- bör rensa i utbudet av så kallade icke-progressiva kurser och placera in dem i ett huvudområde samt relatera dem till progressionen på grundnivå.
- måste se över pedagogiskt upplägg och examinationer på de så kallade icke-progressiva kurserna, så att kraven ligger på samma nivå som för kurser i det progressiva kursutbudet.
- bör omorganisera upplägget på avancerad nivå och därmed skapa en helhet i magister/masterutbildningen med ett väl valt och utvecklat kursutbud på avancerad nivå som innefattar progression och ger möjlighet att säkerställa att examensmålen uppfylls.

Kulturarv och modernitet (KOM)

Programmet ska vara både forskningsinriktat och inriktat mot en yrkesframtid i kulturarvssektorn. Kopplingen till denna sektor ger programmet en hög grad av relevans och goda förutsättningar att utvecklas. Kursplanerna håller till viss del rimlig nivå avseende tydlighet, kravnivå och lärandemål. Undervisningsformer och examinationer är delvis adekvata. Det bör framhållas att de studenter vi talade med under platsbesöket till största delen var nöjda med utbildningen och att utbildningen är relevant och angelägen.

Det är emellanåt oklart om studenterna ges tillräckligt goda förutsättningar att nå såväl examensmål som lärandemål. Enligt schema förefaller de exempelvis erbjudas förhållandevis lite metodundervisning, även om de enligt utbildningsplanen ”i betydande mån” ska tillägna sig kunskaper och färdigheter rörande olika metoder. Att döma av kursutvärderingar verkar det också finnas viss tvekan om inhämtade metodkunskaper är tillräckliga.

Betydelsen av att kunna kommunicera med olika grupper i samhället lyfts fram i form av lärandemål om populärvetenskapligt skrivande och muntlig framställning, men det är oklart om studenterna undervisas i dessa framställningsformer.

Det är vidare oklart om programmet ger tillräckliga kunskaper om vad det innebär att verka utanför akademien. Exempelvis ska kursen *AE3093, Praktik* (7,5 hp), enligt kursbeskrivningen ge "inblick i praktiskt yrkesliv inom kulturarvssektorn". Att få "inblick i" låter inte som en rimlig ambitionsnivå i en yrkesförberedande utbildning på masternivå, även om kursen inte är obligatorisk. Liknande problem återkommer i *AE 3094, Praktik* (15 hp). I kursbeskrivningen framgår det att studenten ska skriva en rapport i vilken arbetsplatsen ska beskrivas. Studenten ska dessutom kritiskt reflektera kring frågor om exempelvis organisation, arbetsprocesser "samt de typer av kulturarvsobjekt som behandlas vid arbetsplatsen". Det är oklart om studenten ges förutsättningar att tillgodogöra sig kunskaper om exempelvis organisationsfrågor. Det är, avslutningsvis, också tveksamt huruvida enskilda kurser eller programmet som helhet möter examensmålen krav på internationella kunskaper.

När det gäller KOM anser bedömargruppen att institutionen på detta område:

- bör skapa en sammanhållen helhet där anknytningen till kulturarvssektorn stärks och tydliggörs ytterligare.
- bör säkerställa att examensmål nås genom adekvata lärandemål och relevant undervisning.

Arkeologisk praktik och teori (APT)

Programmet har tagits fram i samarbete med Riksantikvarieämbetets undersökningsverksamhet (UV) och säger sig vara både forskningsinriktat och inriktat mot kulturarvssektorn, primärt den arkeologiska fältverksamheten. Arbetslivsanknytningen är tydlig och väl inarbetad medan forskningsinriktningen syns svagare (se exempel nedan) och framför allt knuten till uppsatsarbetet. En styrka är den tydliga anknytningen under studierna till ett framtida arbetsliv.

Vid en jämförelse mellan de nationella lärandemålen och utbildningsplanen finns överensstämmelse, men ser man till de ingående kursplanerna saknas kursmål som tar upp internationella kunskaper (även om man i något fall kan hitta internationella frågor i kursguiderna). Ibland är också de lärandemål som beskrivs i kursplanerna osynliga i vägledning/kursguide och/eller i examination. Helheten i programmet bör därför ses över.

Behov finns att skapa samstämmighet i utbildningsplanens och kursplanernas lärandemål. Ett exempel är lärandemålet att "bedöma och kritiskt diskutera etiska, sociala och politiska aspekter" är en värderingsförmåga i utbildningsplanen men i kursplanen *AE4031* finns den under färdighet.

I flera fall visar en närmare granskning av kursguiderna att kursplanerna inte följs. Här ges ett exempel men det framstår som angeläget att se över hela utbildningen så att den faktiska undervisningen knyter an bättre till kursplanerna. Kursen *AE4031, Arkeologisk forskning och arkeologins publika relationer* (15 hp) ska behandla forskning och publika relationer, men ser man till guiden och kurslitteraturen fokuseras helt på de publika relationerna (pedagogik och förmedling). Det gäller även examinationsuppgiften på mom 8 (för mom 9 finns ingen examination beskriven i vägledningen). Här bör forskningsförankringen stärkas. Kursvärderingarna visar också att studenterna ser det som ett problem att kursplanerna inte följs: "Vad kursen faktiskt handlade om stämmer inte helt överens med de som beskrivs i kursplanen. [...] problemet på programmet generellt är att det finns en förvirring: *momenten har en beskrivning i kursplanen och det som verkligen tas upp i undervisningen är något annat*" (vår kursivering).

Även programmets progression är otydlig. Termin 2 är till sin helhet praktisk och det går inte att se några reflekterande/kritiskt granskande moment i kursbeskrivningarna eller examinationerna.

Kursvärderingen av till exempelvis GIS-momentet visar att också studenterna tycker att nivån är för låg ("A-kursnivå"). Av kursguide (finns bara för mom 6) och examinationer att döma ser det ut att vara låga krav för 15 hp i kursen *AE 4021, Digital dokumentationsteknik*. Kursplanen tar upp lärandemål som är av mer teoretisk och kvalitativ karaktär, men de syns inte i examination eller kursguide. Fokus i undervisningen ligger på teknik, medan kursplanen också talar om "fältmetodikens historiska utveckling" etc. Här måste kursplan och faktiskt kursinnehåll harmoniseras.

Det är inte heller möjligt att utifrån vissa kursnamn sluta sig till vad en kurs innehåller. Det gäller till exempel kursen *AE 4022, Arkeologiskt fältarbete* (15 hp) (moment 7) där det av kursvärderingarna framgår att det handlar om praktik som studenterna får ordna själva. Även i utbildningsplanen beskrivs den som "en praktisk övning i att organisera ett mindre arkeologiskt fältarbete" vilket inte stämmer med kursens egentliga innehåll. Examinationen för denna kurs måste förändras för att nå kraven på en avancerad utbildning, eftersom de moment med löpande examination, studielag etc som föreskrivs i kursplanen inte finns med i vägledningen. Den examination som gjorts på kursen (PM uppgift; Rapportuppgift) är av väldigt grundläggande, beskrivande och rapporterande karaktär. Instruktionen nämner inget om reflektioner, teoretiska ställningstaganden utan bara en beskrivning av projektet och eventuella "strapatser".

När det gäller APT anser bedömargruppen att institutionen på detta område:

- bör arbeta för tydligare progression i programmet.
- bör harmonisera utbildningsplan – kursplaner – kursguider. Dessa skall spegla kursens faktiska innehåll!

Generellt för de avancerade utbildningarna på intuitionen är vårt intryck att de är upplagda som antingen forskarförberedande eller arbetslivsinriktade. Att göra en sådan uppdelning finner inget stöd i de nationella examensmålen där varje utbildning på avancerad nivå ska innehålla alla lärandemål. Behörighet för antagning till forskarutbildningen är en magister- eller master-examen, vilket innebär att alla utbildning på avancerad nivå ska ge kunskaper att gå vidare i en akademisk karriär och vice versa.

Sätter undervisningen studenternas lärande i centrum?

Lärandet i de utbildningar som utvärderats främjas genom användande av olika undervisnings- och examinationsformer. Det ges utrymme för studenterna att utvecklas genom såväl individuella uppgifter som grupparbeten. Genom studiebesök och inbjudna gästföreläsare skapas till viss del förutsättningar för att delar av lärandet sker genom interaktion med det omgivande samhället, speciellt på programmen KOM och APT. När de gäller historieämnets icke-progressiva kurser syns dock undervisnings- och examinationsformerna vara ensidiga, ofta dominerar föreläsningar och en mindre hemtenta, och många av kurserna saknar, att döma av deras scheman, seminarier.

Valet av kurser i det icke-progressiva kursutbudet verkar huvudsakligen utgå från lärarnas kunskaper, inte studenternas behov. Det är oklart hur kurser överlappar varandra, och eftersom studenterna själva bygger sin magister-/masterexamen finns överhängande risk att utbildningsgången på avancerad nivå inte är effektiv för studenten. Överlappning finns också på APT-programmet där flera av kursvärderingar och studentintervjuer gör klart att undervisningen ibland är en upprepning av studiet på grundnivå.

Vi vill peka på att kursinnehållet ska utgå från studentens behov och inte lärarlagets samlade akademiska kompetens. Helheten behöver därför ses över när det gäller alla program och

studiegångar. De enskilda kurserna kan vara nog så bra, men om de inte planeras med helheten i fokus finns det risk att studenten inte får med sig det som är nödvändigt till ett framtida arbetsliv eller fortsatta studier.

Vad gäller KOM-programmet kan det vara en svaghet att praktiken inte är obligatorisk, särskilt som studenterna tycks uppskatta möjligheten att verka utanför akademien.

Vid samtal med studenterna och i kursvärderingar framkom att studenterna inte får den hjälp de tycker sig behöva för att ordna praktikplats på APT-programmet. Vid platsbesöket sa de ansvariga lärarna att de arbetar med detta.

I det material som presenterats de sakkunniga framgår inte hur en student kan förbereda sig och införskaffa kurslitteratur innan kursens början. Kurslitteraturen ska vara fastslagen åtta veckor innan kursstart, men vi har inte kunnat se annat än att studenten först vid kursens början fått tillgång till litteraturen. I vissa fall är det otydligt även då, vilket ett exempel på APT-programmet visar. I studievägledningen står: ”Ett antal av kursens artiklar ligger på GUL, men mer tillkommer”. I ämnet historia verkar dock rutinerna kring litteraturen fungera mer tillfredsställande.

Det måste också göras tydligt vad som krävs av studenten. I många av kursplanerna står att studenten avkrävs 75% närvaro, men inget om hur bortavaro vid exempelvis sjukdom kan kompletteras. Vid platsträffen kunde heller inte lärarna svara på vad som krävs för komplettering eller om studenten måste gå om kursen.

Det verkar vidare ofta vara otydligt på vilka grunder betyg sätts. Varken studenter eller lärare kunde redogöra för rutinerna kring betygskriterier. Ofta verkar sådana saknas helt. Ett exempel är APT-kursen *AE 2070* där allt som står i studiehandledningen är: ”Uppgifter: redogörelser och diskussioner kring textanalyser på lektionerna; skriftliga småuppgifter. Huvuduppgiften är utkastet till en fiktiv masteruppsats.” Detta kan knappast betecknas som grund för en rättssäker examination.

När det gäller att sätta studenternas lärande i centrum anser bedömargruppen att institutionen bör:

- säkerställa att kurslitteratur är fastslagen och synlig i god tid före kursstart.
- arbeta med grunderna för betygssättning tydliggörs och att rutiner skapas för att säkerställa en rättssäker examination.
- arbeta med utbildningarnas helhet så att kursers innehåll inte överlappar varandra.
- göra undervisning och examination mer varierad i det icke-progressiva kursutbudet.

Vilar undervisningens innehåll och form på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet?

Undervisningens innehåll och form vilar till största delen på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, särskilt de delar av utbildningarna som sker inom akademien där majoriteten av lärarna är disputerade och ofta även aktiva som forskare. När det gäller de delar av utbildningarna som är förlagda utanför akademien, vid praktikplatser eller andra verksamhetsförlagda delar, är det i en del fall mer oklart hur och i vilken utsträckning det säkerställs att undervisningen vilar på beprövad erfarenhet. Åtminstone vad det gäller KOM och till viss del APT.

Inom Lärarutbildningen är samverkan med det omgivande samhället mer genomarbetad och systematisk. Det finns ett särskilt samverkansavtal med skolhuvudmän som säkerställer “en god professionskoppling”. Även i kursen Arkivvetenskap (60 hp) finns det samverkan, exempelvis

med Region- och stadsarkivet respektive Riksarkivet, men här är det mer osäkert hur utbildningskvalitén utanför akademien säkerställs. Undervisningen på APT förefaller också, vad gäller den del av utbildningen som är förlagd utanför akademien, skötas av vetenskapligt kompetenta personer.

Kurslitteraturen omfattar *generellt sett* både case-studier och texter med teoretiskt djup; det finns en dynamisk blandning av äldre och nyare litteratur, samt både svensk och internationell litteratur. Under platsbesöket framkom dock att studenterna anser att litteratur som behandlar snarlika frågor återkommer på flera olika kurser.

Undervisningens former varierar som redan påpekats (dock inte på alla kurser), vilket skapar goda förutsättningar för ett dynamiskt lärande. På APT-programmet är en väsentlig del praktiska övningar, och i kursguiderna syns inte alltid ett vetenskapligt reflekterande innehåll.

Bedömargruppen anser att institutionen på detta område bör:

- skapa arbetsmetoder som säkerställer och tydliggör att all verksamhetsförlagd undervisning vilar på beprövad erfarenhet och/eller vetenskaplig grund.
- säkerställa att litteraturen på olika kurser inte uppfattas som repetitiv och att de övningar som genomförs vilar på vetenskaplig grund.

Har lärarna aktuell och adekvat ämnesmässig, högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens samt står antalet lärare i proportion till utbildningens omfattning och innehåll?

Lärarna förefaller ha aktuell och adekvat ämnesmässig kompetens. Antalet lärare tycks stå i proportion till utbildningens omfattning och innehåll, med en god variation av seniora och juniora lärare.

Lärarnas högskolepedagogiska och ämnesdidaktiska kompetenser, sett till kurser i högskolepedagogik och erfarenhet, varierar stort. De mest seniora i lärarkollegiet saknar i de flesta fall helt sådana kurser eller så har kurser tagits för flera år sedan (oftast oklart när). Om man ser till lärarnas högskolepedagogiska utbildning tycks det sammantaget finnas utrymme för utveckling. Vad det gäller ämnesdidaktisk kompetens är det önskvärt att pedagogiska och didaktiska frågor diskuteras systematiskt inom och mellan olika lärarlag. Sådana frågor tycks just nu adresseras utan systematik, vilket kanske är en anledning till att vi finner det nödvändigt att rikta viss kritik mot relationen mellan kursinnehåll, lärandemål och examensmål, utbildningarnas progression, samt utbildningarna inriktningar mot en karriär inom eller utanför akademien.

Avslutningsvis kan vi konstatera att det saknas tydlighet avseende hur man säkerställer att de lärare eller resurser som används i utbildningarnas verksamhetsförlagda delar har nödvändiga pedagogiska kompetenser samt i vilken utsträckning de involveras i pedagogiska eller didaktiska diskussioner.

Bedömargruppen anser att institutionen på detta område:

- bör säkerställa att utbildningarna genomsyras av ett helhetstänk där utveckling inte enbart diskuteras inom mindre lärarlag och delkurser.
- bör säkerställa att den personal som är aktiv i de verksamhetsförlagda delarna, och som inte ingår i institutionens personal, integreras i pedagogiska och ämnesdidaktiska diskussioner och utvecklingsarbete.

Är utbildningen relevant för studenternas och samhällets behov?

Utbildningen i historia har ett ganska ensidigt fokus på forskning och de kompetenser som krävs inom detta värv. Någon bredare samhälls- eller arbetslivsanknytning är svår att finna. Självfallet är kritiskt tänkande, källkritik och andra allmänna kompetenser viktiga och nyttiga, men hur dessa kompetenser ska komma till användning i något annat än historisk forskning är av materialet att döma oklart. Den enda obligatoriska terminen för en master- eller magisterexamen i historia (förutom uppsatsen) heter talande nog *Forskningsförberedande kurs i historia*.

De så kallade icke-progressiva kurserna kan tolkas som ett sätt att knyta an till det bredare samhället om man ser dem som fortbildningskurser för folk som är allmänt intresserade av historia eller som på något vis behöver historiska kunskaper i sina yrkesverksamheter. Dessa kurser har dock ofta väldigt låga krav och kräver inget annat än allmän gymnasiekompetens, varför det är svårt att se dem som fortbildning. Snarare framstår de som ett sätt att fylla utbildningsuppdraget.

KOM är relevant för studenternas och samhällets behov. Det kritiska tänkandets och de praktiska färdigheternas betydelse är väsentliga i detta avseende. Kontakten med kulturarvssektorn finns, men skulle kunna vara mer utvecklad. I självreflexionen antyds att det finns någon form av kontakt med kulturarvssektorn, men det är oklart hur kontakterna med sektorn är organiserade och hur de utvecklas; det är därmed också oklart hur eller vem som definierar "samhällets behov" samt på vilka sätt utbildningen är yrkesförberedande.

För APT:s räkning finns det en väldigt tydlig koppling till arbetslivet, men för en student kan utbildningen framstå som snäv. Fokus ligger nästan helt på uppdragsarkeologi, och med tanke på att en arkeolog har en relativt bred arbetsmarknad borde man överväga att göra utbildningen relevant också för den övriga kulturarvssektorn. Då skulle också studenternas kritik på låg nivå på flera av kurserna kunna undvikas.

Bedömargruppen anser att institutionen på detta område:

- bör dra lärdomar från utformningen av sina olika program och säkerställa att *alla* utbildningar, i synnerhet på avancerad nivå, har en tydlig koppling till ett framtida arbetsliv, både inom och utom akademien.

Har studenterna inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen?

Det är svårt att bedöma huruvida studenterna har något inflytande över sin utbildning, eftersom det i stor utsträckning saknas underlag för en sådan utvärdering och i de fall material förekommer är det bristfälligt och/eller svårt att överblicka. Vi har haft tillgång till visst material från kursvärderingar (se mer nedan) men i nästan samtliga fall saknas kursrapporter, dvs. den typen av dokument där vi skulle kunna se hur läroplanen och ledningen förhåller sig till studenternas synpunkter och använder dem för kursutveckling. Programråd finns, men det är svårt att se att studenter deltagit på dessa; ofta står studentrepresentanterna som vakanta eller frånvarande. Detta är gemensamt för historia, KOM och APT.

För historia är materialet vi haft tillgång till i de flesta fall handskrivna kursvärderingar och inte sammanställningar, alltså hundratals dokument. Ofta är det bara kursvärderingar från en termin, varför man inte kan se hur värderingarna använts. På avancerad nivå utformar studenten i hög grad sin utbildning själv genom val av kurser, vilket vi tidigare lyft fram som ett problem.

För APT är kursvärderingarna sammanställningar av digitala graderingsfrågor. Svarsfrekvensen är svag (fem av sjutton studenter på merparten, på en endast två). Det rör sig i samtliga fall

enbart om en kursvärdering från endast en termin. Kursvärdering saknas för tre delkurser. Av minnesanteckningar till programrådet går inte att utläsa huruvida studenterna är med i programutvecklingen.

För KOM saknas kursvärderingar för majoriteten av kurserna och i de fall de förekommer är det endast för en termin, så det är omöjligt att se huruvida något förändrats enligt tidigare studenters återkoppling. För två kurser framgår det att kursvärdering inte är genomförd. Det finns utrymme för egna beslut, viss frihet att välja kurser samt planering och kreativitet.

Bedömargruppen anser att institutionens ledning på detta område:

- behöver ta fram fungerande rutiner för hur kursvärderingar, -utvärderingar och -rapporter skall genomföras och följas upp.
- tar ett övergripande ansvar för att detta genomförs och att ansvaret flyttas från enskilda kursansvariga till en lämpligare instans.

Föreligger en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö?

Kurser ges på campus, på hel- halv- och kvartsfart och dag och kväll, samt på distans. I den meningen finns flexibilitet och tillgång till utbildning för olika grupper. Studenterna upplever miljön som tillgänglig även om de vid platsbesöket egentligen inte visste var de skulle vända sig om de exempelvis skulle behöva anpassning på grund av funktionsnedsättning. De menade dock att lärarna i allmänhet var lätta att prata med och att de säkert skulle lösa deras problem eller hänvisa dem vidare till rätt instans om det skulle behövas. Närheten till lärarna betonades överhuvudtaget som något mycket positivt.

Enligt studenterna använde lärarna sällan eller aldrig mikrofon vilket upplevdes som ett problem. Studenterna var därutöver kritiska till lärplattformen GUL, som beskrevs som rörig och svårnavigerad. Ett problem som egentligen inte har med e-plattformen att göra är att studenterna framhöll att det finns stora skillnader i hur olika lärare hanterar inlämningar av olika slag, och särskilt vilken återkoppling de ger på examinerande uppgifter. Vissa lärare kommenterar svaren på tentor eller resonemang i inlämningsuppgifter medan andra bara skriver in en poäng eller ett betyg. I samtalen med lärarna framkom att det varken finns några kollegiala diskussioner om detta eller någon gemensam hållning.

Bedömargruppen kunde varken i materialet eller i samtalen med studenter, lärare och ledning, hitta några beskrivningar av systematiskt arbete med jämställdhet och lika villkor. I vissa utvärderingar förekom frågor om sådant, men det var ovanligt. Studenterna och lärarna uppfattade miljön som allmänt välkomnande men vi efterlyser mer analys av situationen och ett mer långsiktigt, systematiskt och genomtänkt arbete med dessa frågor.

Inte heller institutionsledningen lyfter fram något i arbetet med *Jämställdhetsintegrering av högskolor och universitet (JiHU)* som pågår på Regeringens initiativ under perioden 2016-2019.

På detta område anser bedömargruppen att det vore lämpligt att:

- lärarna regelmässigt använder ljudförstärkning om det finns.
- institutionen hittar arbetssätt som skapar bättre likvärdighet i lärarnas återkoppling till studenterna.
- institutionen arbetar mer genomtänkt och systematiskt med jämställdhet och lika villkor.

Genomförs kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen?

Bedömargruppen har inte haft tillgång till material som visar hur uppföljning och utveckling av utbildningarna går till. Minnesanteckningar och protokoll nämner sällan detta. Av självreflexionen att döma sköts kursvärderingarna till viss del improvisationsartat; ibland muntligt, utan dokumentation, ibland inte alls på grund av få studenter.

Att döma av materialet från KOM:s programråd har utvärderingar inte följts upp eller diskuterats. Det framgår dock att det finns viss oro; programmet är oklart till sin struktur och innehåll (för både studenter och lärare), relationen mellan olika ämnen tycks vara problematisk i form av bristande kommunikation och samordning, och viss omvärldsanalysen verkar ske men det är oklart hur. Det framgår inte vad som gjorts för att åtgärda problemen.

Av programrådet för APT:s anteckningar är det inte möjligt att bedöma eventuella uppföljningar och utvecklingar av programmet. Vid samtal med de ansvariga framkommer att sådan utveckling pågår och det vore angeläget att detta dokumenteras kortfattat vilket möjliggör uppföljningar och underlättar för nya lärare att komma in i undervisningen.

För historieämnets del framgick vid platsträffen att kursutveckling bedrivs inom varje (del)kurs. Däremot har det varit svårare att se hur helheten, från A till masternivå, utvärderas och följs upp. Även när det gäller programmen APT och KOM saknas uppföljningar som ser till studentens kunskaper genom hela utbildningen. Därför uppfylls inte alla lärandemål, och progressionen är inte alltid tillfredsställande.

Generellt för de utvärderade utbildningarna ser bedömargruppen att enskilda kurser utvärderas och utvecklas, men att en helhetsbild av utbildningen saknas. För att utveckla utbildningarna behöver institutionens ledning ta ett tydligare övergripande ansvar.

På detta område anser bedömargruppen att institutionens ledning måste:

- förstärka arbetet med att skapa progression och helhetstänkande i samtliga utbildningar, ett arbete som dels behöver tydligt ansvarstagande (av studierektor eller motsvarande), dels involverar hela kollegiet, så att alla har en tydlig idé om hur deras insats (en kurs, delkurs eller ett enskilda undervisningspass) är relaterad till helheten ((del)kurs/utbildning/examen).
- ta ett övergripande ansvar för systematisk uppföljning alla institutionens utbildningar.

Underlag till bedömargruppen
Program platsbesök, den 8/4 2019

Bilaga 1
Bilaga 2

Schema för besök av fakultetens externa bedömaregrupp, måndagen den 8 april 2029

FÖRMIDDAG: Möten med studenter

Lokal: 2247, plan 2, innanför studentadministrationen

PASS 1, kl 8.30 till 9.20:

Studenter på distans-, orienterings- samt lärarutbildningskurser

Distansstudenter

Eliabeth Ek, B-distans

Tommy Johansson, B-distans

Lärarutbildningskurser

Mathilda Obbel

Nico Malmsten

Orienteringskurser mm

Lovisa Sandit, Therapy of conflictual histories, avancerad nivå

Benjamin Andersson, Göteborg genom tiderna

Ytterligare studenter kan tillkomma

PASS 2, kl 9.30 till 10.50:

Studenter inom det progressiva kursutbudet (A-C, forskarförberedande), historia

A, campus

Robert Rockenstedt,

Erik Ljunggren

B, campus

Clara Berndes

C, campus

Eric Öbo

Sofie Andersson

Forskarförberedande kurs/mastersarbete

Rebecka Dahlkvist

Måns Ramberg

PASS 3, kl 11 till 11.45:

Studenter inom KOM och APT

KOM

Lisa B Liljas, föregående kull

APT

Anna Beckman, nuvarande kull
Fredrik Frykman, nuvarande kull
Sabine Lind, föregående kull

LUNCH

Ett bord för ledamöterna i bedömargruppen är bokat till 12.00 på restaurang Einstein

EFTERMIDDAG: Möten med lärare och institutionsledning
Lokal 2456, "ekbordsrummet" plan 4

PASS 4: 13.10 till 14.30 Lärare i historia (kursansvar angivet inom parantes)
Kenneth Nyberg (A distans och B distans, A kväll, Western Colonialism)
Anders Ottosson (A campus, Hälsa, Medicin, Samhälle)
Maria Sjöberg (Forskarförberedande kurs, uppsatskurs master, samordnare
avancerad nivå)
Daniel Larsson (B-campus, Historisk demografi, avancerad nivå)
Audur Magnusdottir, (C-campus, Medeltidens Europa)
Petra Pauli (Samordnare Lärarutbildningen)

PASS 5: 14.40 til 15.10 KOM

Maria Cavallin, programkoordinator
Kerstin Gunnemark, professor i etnologi, kärnlärare, med sedan programmets start
Eventuellt tillkommer ytterligare någon lärare

PASS 6: 15.20 till 15.50 APT

Anders Gustafson, programkoordinator
Tony Axelsson, kärnlärare

PASS 7: 16.00 till 17.00, institutionsledning och studierektor i historia

Helene Whittaker, prefekt
Lars Nyström, viceprefekt
Maria Cavallin, studierektor historia

Gemensam dokumentation

Här finns vår självreflexion som tjänar som bakgrund och riktning för utvärderingsarbetet. I slutet av dokumentet finns också några kommentarer om underlagens art samt direkta anvisningar kring vissa delar av dokumentationen.

- [Självreflexion](#)
-

I. Styrning och utveckling

Institutionens **handlings- och verksamhetsplaner** (HP/VP) utgår ifrån Göteborgs universitets övergripande plan [Vision 2020](#).

1. Nuvarande och kommande HP/VP

- [HP/VP 2018](#)
- HP/VP 2019 (under fastställande)

2. Grundutbildningsberedningen

Grundutbildningsberedningen (GRU) är ett beredande organ för utbildningsfrågor och leds av viceprefekt för utbildning på grund och avancerad nivå. Viceprefekt har på delegation från prefekt beslutanderätt rörande antagning, utbud och kursplaner. Medlemmar i GRU är studierektorer, koordinators, samordnare, studievägledare, representanter för utbildningsadministrationen, representanter för ämnena samt representant för studenterna. **Minnesanteckningar från GRU HT 2017– HT 2018:**

- [GRU 170919](#)
- [GRU 171017](#)
- [GRU 171121](#)
- [GRU 180220](#)
- [GRU 180327](#)
- GRU 180508 (inställt pga. indisponibel viceprefekt)
- [GRU 180911](#)
- [GRU 181016](#)
- [GRU 181113](#)

3. Programråd

Våra utbildningsprogram leds av **programråd**. Dessa leds av viceprefekt. Övriga medlemmar är programmets koordinatörer, representanter för lärare, representanter för medverkande institutioner, representanter för avnämarsamhället samt representant för studenterna. Se [Anvisningar Programråd](#) (från Humanistiska fakulteten). **Minnesanteckningar för programråden** Arkeologisk praktik och teori (APT) respektive Kulturarv och modernitet (KOM) finns på sidan för respektive program.

4. Utvecklingsarbete

Grundutbildningen sätts i fokus på olika sätt i institutionens verksamhet. Varje termin anordnas en halvdag åt pedagogiskt utvecklingsarbete. I våras var temat [Vad vill vi, och hur?](#). Resultatet av denna återfinns [här](#). Höstens halvdag ägnades åt [Digitala resurser](#).

I samband med personaldagen den 21 augusti 2018 inför terminsstarten HT2018 lades fokus på just grundutbildningen. En sammanfattning av denna dags diskussioner finns [här](#).

Med anledning av de vikande anmälningssiffrorna inför VT2018 bildades en arbetsgrupp...

Vad gäller ämnet historia diskuteras utveckling och kvalitetssäkring vid ämneskollegiet för historia. Ämneskollegiet består i huvudsak av alla tillsvidareanställda professorer och lärare.

II. Samverkan

Institutionens medarbetare är i hög grad aktiva utanför universitetet. Några exempel (länkar till program) på sådana aktiviteter är:

- Bokmässan [2017](#) och [2018](#)
- West Pride [2017](#) och [2018](#)
- Historiedagen [2017](#) och [2018](#)
- Västsvensk arkeologidag [2017](#) och [2018](#)
- Studiedag för lärare i ungdomsskolan [2017](#) och [2018](#)
- [Centrum för kritiska kulturarvsstudier](#) (CCHS) som institutionen står som värd för. Vid CCHS finns samarbetsprojektet [Kulturarvsakademin](#).

Vid institutionen finns också en studentförening, [GAST](#) (Göteborgs arkeologiska studentförening).

III. Uppdrag, utfall, antagning

- Fakultetens sammanställning över uppdrag och prestation (historia) 2013–2017 finns [här](#)
 - Fakultetens sammanställning över utfall (historia) bå 2016–maj 2018 finns [här](#)
 - Antagningsstatistik för APT framgår [här](#) och för KOM [här](#)
 - Antal individer baserat på HST 2016–2017 [Historia](#)
 - Antal individer baserat på HST 2016–2017 [Läroarbldning Historia](#)
-

IV. Lokala riktlinjer och policy- respektive styrdokument

- [Förteckning över examinatorer](#)
- [E-publicering av examensarbete](#)
- [Riktlinjer Kursansvar](#)
- Mall för kursrapport: [Helkurs](#) respektive respektive [delkurs](#).
- [Följebrev vid praktikkurs](#)

H2APT Arkeologisk praktik och teori

Programmet har tagits fram i samarbete med Riksantikvarieämbetets undersökningsverksamhet (UV) och är både forskningsinriktat och inriktat mot kulturarvssektorn, primärt den arkeologiska fältverksamheten. Kombinationen av arkeologins praktiska och teoretiska anslag leder till ett brett, flexibelt, kritiskt och till delar nytt kunnande som i dagsläget efterfrågas i allt högre utsträckning inom kulturarvssektorn (inte minst inom fältarkeologin). Programmet omfattar ett eller två års heltidsstudier beroende på om du följer studiegången för Magister- eller Masterexamen.

Utbildningsplan, kursplaner, examensbeskrivningar samt minnesanteckningar från programråd

1. Utbildningsplan

- [Utbildningsplan för Arkeologisk praktik och teori](#)

2. Kursplaner

- Termin 1: [AE4010](#)
- Termin 2: [AE4021](#), [AE4022](#), [AE2010](#)
- Termin 3: [AE4031](#), [AE2070](#)
- Termin 4: [AE2020](#)

3. Examensbeskrivning

- [Magisterexamen i arkeologi](#)
- [Masterexamen i arkeologi](#)

4. Minnesanteckningar från programrådet VT 2017–HT 2018

- [APT 170518](#)
- [APT 180207](#)
- [APT 180425](#)
- [APT 181017](#)

H2KOM Kulturarv och modernitet

Programmet Kulturarv och modernitet är en utbildning om den moderna människans förhållande till sin historia. I utbildningen förenas teoretiska och metodologiska verktyg från tre vetenskaper som med olika infallsvinklar söker kunskap om vår moderna historia: arkeologi, etnologi, och historia. Här får studenten lära sig att analysera historiska miljöer och förlopp genom att kombinera olika materialkategorier, såsom materiella lämningar, muntligt berättande och skriftliga källor. Utbildningen ger en bred teoretisk såväl som praktisk kompetens inom kulturarvsområdet.

Utbildningsplan, kursplaner, examensbeskrivningar samt minnesanteckningar från programråd

1. Utbildningsplan

- [Utbildningsplan för Kulturarv och modernitet](#)

2. Kursplaner

- Termin 1: [AE3001](#), [AE3026](#),
- Termin 2: [AE3027](#), [AE3046](#), [AE3056](#),
- Termin 3: [AE3065](#), [AE3093](#), [AE3094](#),
- Termin 4: [AE2025](#), [HI2175](#), [AE3042](#),

3. Examensbeskrivningar

- [Masterexamen i arkeologi](#)
- [Masterexamen i etnologi](#)
- [Masterexamen i historia](#)

4. Minnesanteckningar från programrådet HT 2017–VT2018

- [KOM 170920](#)
- [KOM 180109](#)
- [KOM 180305](#)
- [KOM 180515](#)

Historia

Grundutbildningen i historia omfattar dels ett brett utbud av fristående kurser, dels ett stort antal programspecifika kurser inom ämneslärarprogrammet. I det så kallat progressiva utbudet ges grund-, fortsättnings- och fördjupningskurser varje termin. Alla tre nivåer finns i olika undervisningsformer respektive -takt. Institutionen har också uppdrag inom ämneslärarprogrammet. Vi utbildar blivande historielärare mot både inriktning gymnasieskola och grundskolans år 7–9. Beroende på inriktning och om ämnet historia läses som så kallat. huvudämne eller andra ämne så läser studenter 45, 90 eller 120 hp historia. Kursernas upplägg är både kronologiska och tematiska.

Kursplaner och examensbeskrivningar

1. Kursplaner Historia

- Grundnivå, progression: [HI1110](#), [HI1113](#), [HI1114](#), [HI1116](#)
- Avancerad nivå: [HI2130](#), [HI2131](#), [HI2133](#), [HI2134](#), [HI2135](#), [HI2136](#), [HI2139](#), [HI2160](#), [HI2170](#), [HI2180](#)
- Orientering etc: [HI1927](#), [HI1430](#), [HI1440](#), [HI1450](#), [HI1617](#), [HI1624](#), [HI1625](#), [HI1628](#), [HI1629](#), [HI1630](#), [HI1655](#), [HI1656](#), [HI1660](#), [HI1665](#), [HI1670](#), [HI1675](#), [HI1924](#)

2. Kursplaner Lärarutbildning

- Grundnivå gy progression: [LGHI11](#), [LGHI21](#), [LGHI31](#), [LGHI41](#), [LGHI50](#), [LGHI61](#), [LGHI2G](#),
- Grundnivå, åk 7-9 progression: [L9HI11](#), [L9HI21](#), [L9HI31](#),
- Avancerad nivå: [LGHI65](#), [LGHI2A](#),

3. Examensbeskrivningar Historia

- [Kandidatexamen i historia](#)
- [Magisterexamen i historia](#)
- [Masterexamen i historia](#)

4. Examensbeskrivningar Lärarutbildning

- [Ämneslärarprogrammet Gymnasieskolan](#)
- [Ämneslärarprogrammet Grundskolans årskurs 7–9](#)

Intern utvärdering APT, HIST, KOM

Aktivitet

 Senaste nytt

 Översikt

 Innehåll

 Dokument

 Vanliga frågor

Kommunikation

 Medlemmar

 Anslagstavla

 Diskutera

 Ställ/besvara frågor

Dokument

 Aktivitetens dokument

  Arkeologisk praktik och teori APT

  Historia

  Lärarutbildning historia

  Kulturarv och modernitet KOM

 Mina dokument